

Sto let od zřízení Právnické fakulty Masarykovy univerzity

Dne 28. ledna 1919 přijalo Národní shromáždění zákon, kterým se zřizuje druhá česká univerzita, posléze uveřejněný pod č. 50/1919 Sb. ve Sbírce zákonů a nařízení státu československého 5. února 1919. Návrh zákona vypracovali poslanci Československé národní demokracie *Karel Engliš* a *František Weyr*. Zákonodárnému sboru jej předložila k projednání skupina poslanců v čele s *Aloisem Jiráskem*. Masarykova univerzita byla zřízena se čtyřmi fakultami, mezi nimiž tu právníkou uváděl zákon na prvním místě s nařízením: „*Fakulta právnická prvním ročníkem [...] budiž zřízena počátkem studijního roku 1919/20.*“ *Karel Engliš* byl zvolen prvním rektorem nově zřízené univerzity, *František Weyr* prvním děkanem právnické fakulty. Její počátky nebyly jednoduché. Začínala s pěti profesory ve Veveří v části novobarokní budovy kněžského semináře brněnské diecéze v Seminářské ulici, zakrátko přejmenované po *Bedřichu Smetanovi*. Zde měla své sídlo až do roku 1932. Tehdy akademická obec fakulty získala monumentální budovu vystavěnou pro právníkou fakultu podle návrhu *Aloise Dryáka*.

V té době již brněnská fakulta disponovala pozoruhodným pedagogickým sborem s významnými vědeckými výstupy. Nebyla to jen *Weyrova* normativní škola, co fakultu profilovalo, byť ta dosáhla značné proslulosti a stoupence tzv. tradiční právní nauky nejméně iritovala. Selektivní vnímání si poji *Františka Weyra* s meziválečnou historií právnické fakulty v Brně, méně v obecné paměti českých právníků ulpěly jiné významné osobnosti, ať to již byli *Bohumil Baxa*, *Jaroslav Kallab*, *Dobroslav Krejčí*, *Jan Loevenstein*, *Jaromír Sedláček* nebo *Jan Vážný*. Většina z právě jmenovaných neměla s normativní teorií mnoho společného. Co však bylo pro celou fakultu typické – až na výjimky typu *Františka Vážného* nebo *Josefa Vacka* – že se profilovala jako fakulta filosofující, spojená zejména s Kantem, Schopenhauerem a s novokantovstvím. První etapu života právnické fakulty v Brně ukončilo uzavření českých vysokých škol 17. listopadu 1939. Následujícího roku se její budova stala sídlem Řídící úřadovny gestapa pro Moravu a Slezsko. Za okupace byl v červnu 1942 popraven třináctý rektor brněnské univerzity *Bohumil Baxa* a romanista *Jan Vážný*, čtrnáctý děkan fakulty, byl krátce předtím umučen v koncentračním táboře Mauthausen. Mezi oběti války patří i procesualista *Karel Gerlich* a civilista *Jaromír Sedláček*.

V období navazujícím bezprostředně na osvobození republiky bylo fakultě vyměřeno sotva pět let. V první fázi tohoto krátkého času fakulta usilovala o obnovu a stabilizaci společnou prací pedagogů z předválečné doby, jako byli *František Čáda*, *Zdeněk Neubauer* nebo doyen fakulty *František Weyr*, z mladších pak procesualista *Hynek Bulín ml.*, národohospodář *Václav Chytil*, civilista *Vladimír Kubeš*, internacionalisté *Bohumil Kučera* a *Bohuslav Ečer* nebo administrativista *Jaroslav Pošvávř* i nově příšedší romanista *Jiří Cvetler* nebo kanonista *František Kop*. Ale jak se ve státě připravovaly nové pořádky, bylo jisté, že to nebude mít jednoduché fakulta, která – jak v roce 1953 napsal *Václav Vaneček* – po roce 1945 „*tvořila jeden ze zákopů, v nichž se tehdy opevnila naše reakce*“. Po převratu v roce 1948 přišly čistky mezi studenty i v učitelském sboru, profesori *Chytil* a *Kubeš* byli dokonce žalářováni. *Jaromír Blažke*, předseda akčního výboru Národní fronty působícího na fakultě po ovládnutí státu Komunistickou stranou Československa, byl jmenován

profesorem občanského práva a v roce 1949 se stal děkanem fakulty. Za jeho působení byla právnická fakulta Masarykovy univerzity zrušena vládním nařízením z 27. června 1950 č. 81/1950 Sb. Její budovu získala Vojenská akademie.

Počátkem roku 1968 se začalo mluvit o novém zřízení právnické fakulty na Moravě. Brno však tehdy nebylo jediným kandidátem. Z bývalých členů profesorského sboru Právnické fakulty Masarykovy univerzity to byli hlavně *Hynek Bulín ml.*, *Jiří Cvetler* a *Vladimír Kubeš*, kdo se společně s *Theodorem Martincem*, rektorem univerzity (která však od roku 1960 již nenesla Masarykovo jméno) zasazovali o obnovení brněnské právnické fakulty. S politickou podporou, již získali zvláště ze strany Československé strany socialistické a jejích členů *Bohuslava Kučery*, tehdy ministra spravedlnosti, a poslance *Věroslava Jedličky*, se toto úsilí setkalo s úspěchem. Fakulta byla obnovena nařízením vlády č. 35/1969 Sb. Ale svoji budovu z 30. let zpět tehdy nezískala. Sídliila do roku 1990 v paláci někdejší Cyrilometodějské záložny na Zelném trhu, stavbě sice monumentální, leč pro provoz univerzitní instituce poněkud nevhodné. Kromě toho se o ni do roku 1977 dělila s dalšími nájemníky.

Restituování brněnské právnické fakulty, kde byla zahájena výuka v zimním semestru 1969, se pod vedením děkana *Vladimíra Klokočky* ujali jak členové dřívějšího učitelského sboru *Bulín*, *Cvetler*, *Kubeš* nebo *Pošvávř*, tak i představitelé mladší generace. V poměrech nastupující normalizace byli v letech 1970 a 1971 *Klokočka* i *Kubeš* z fakulty vyštváni a také *Cvetler* a *Pošvávř* fakultu opustili, formálně z věkových důvodů. Nejdéle zde ze starého sboru zůstal v pozici externího učitele *Hynek Bulín ml.*, který z fakulty odešel v roce 1974. Politické zásahy fakultě ublížily a jen postupně obnovovala svoji vědeckou prestiž. O ni se kromě jiných zvláště zasloužili *Petr Hajn*, *Josef Macur* a *Vladimír Zahálka*.

V devadesátých letech se brněnská fakulta vyrovnávala s dědictvím z předchozích dob. Na složitost procesu neukazuje jen aféra spojená s prvním polistopadovým děkanem *Jiřím Kroupou*, ale třeba i osud profesora finančního práva *Vladimíra Zahálky*, který, byť nestraník, doplatil hlavně na své nároky při výuce a zkouškách. Po krátkém období, kdy fakultu vedla v letech 1994/1995 *Zdeňka Gregorová*, se v průběhu dvou funkčních období *Josefa Bejčka* fakulta definitivně stabilizovala a tehdy a rovněž v dalších letech zaznamenala zřetelné úspěchy.

Protože je centenarium v životě významné instituce výročí dozajista důležité, rozhodla se redakce *Právníka* s podporou a pomocí děkanky Právnické fakulty Masarykovy univerzity *Markéty Selucké* představit v tomto sešitu našeho časopisu aktuální vědeckou úroveň fakulty příspěvky členů její akademické obce. V době, kdy se příprava tohoto čísla uzavírá, je již znám výsledek volby kandidáta na děkana PF MU uskutečněné 12. listopadu 2018. Redakce *Právníka* přeje *Martinu Škopovi* při nadcházejícím vedení fakulty šťastnou ruku a fakultě samotné úspěch a stálý rozvoj.